

ЃАВОЛЕСТАТА ЕНИГМА НАРЕЧЕНА ЖЕНА

(Убавиите жени : жената во современата македонска поезија, Предговор и избор 9-р Васил Тоциновски, Дирекција за култура и уметности - Скопје, 2001)

Жената е центарот, средиштето, оската околу која се вртат времињата, далечините, имагинациите, желбите, сјајот и топлината, страстите, радостите, тагите, војните, сверствата и неверствата, но и мажите. Така е во животот, но така е и во антологиската поетска збирка за македонските убави жени (значи, за сите македонски жени) по избор (и со предговор) на д-р Васил Тоциновски. Насловот на оваа „женска“ антологија е „украден“ од истоимената песна на македонскиот великан од Небрегово, Блаже Конески. „Сите вистини во неа искажани едноставно и мудро - вели Тоциновски во предговорот - беа и повод овој избор од современата македонска поезија да се именува со неа и во него да се застапат не најубавите песни посветени на жената (а кој и нив ќе ги одреди?), туку стиховите на македонските поети кои ќе откријат и посведочат многу теми и мотиви од тој непресушен инспиративен извор“. Кога Тоциновски зборува за „тој непресушен инспиративен извор“ мисли на жената и тоа жената како мајка, сестра, ќерка, љубовница - верна и предана, но и измамничка, жената комита, војвода, партизанка, жената Господ и Богородица, како сон и копнеж, како вечност. Поинаку кажано, жената во сета нејзина полнота, зборот жена во неговото

полно семантичко јадро, доколку имало, доколку има и доколку се најде „мааж“ (со две „а“ како што знае да рече Весна Петрушевска) што ќе ги открие и ќе ги открие сите нејзини тајни и сите нејзини скриени дамари. Но, ако ништо повеќе, оваа книга сигурно е обид да се разгатне барем малку од малку таа вечна тајна и таинственост на божјото и божественото битие едноставно наречено - жена.

Во „Убавите жени“ застапени се вкупно 228 поети со исто толку песни. Значи, еден поет - една песна. Меѓу нив се и нашите познати поетски имиња како Кочо Рацин, Никола Вапцаров, Блаже Конески, Ацо Шопов, Славко Јаневски, Гане Тодоровски, Анте Поповски, Петре М. Андреевски, Матеја Матевски, Радован Павловски, Влада Урошевиќ, Јован Котески, Петар Т. Бошковски, Михаил Ренцов, Наум Манивилов - Преспански, Бошко Смаќоски, Светлана Христова - Јоциќ, Атанас Вангелов, Катица Ќулавкова, Васил Тоциновски, Венко Андоновски, Славе Ѓорго - Димовски и многу други. Односно, на страниците на оваа поетска антологија се вклучени песните како „Убавите жени“, „Простално“, „Очи“, „Песни за жената“, „Маја“, „Кога ја љубев Дениција“, „Жена која сонува“, „Љубовници загинати во земјотресот“, „Постела од трње“, „Балада за една

циганка“, „Ангелина Плотска“, „Жена со илјада умирања“, „Љубов (или почеток на лудилото)“, „Луда Мара“, „Порака до една женска глава“, „Нокта е црна Liebe Marija“ и други слични чија уметничка вредност е навистина антологиска.

Заеднички именител на сите песни во „Убавите жени“ е нивната тенденција да одговорат на прашањето „Што е жената?“. Или, како што потенцира Тоциновски во предговорот, пред овие песни и пред овие поети и поетеси стојат безброј прашања: Тајна или магија е жената? Сон или копнеж, трепет или несетен немир, возбуда или допир или миг на вечно помнење или, пак, потајна змија во пазуви?

За Трајан Петровски жената е владетелка со љубовта и со смртта („Клеопатра“); за Бошко Смаќоски жената е болест, мисла топла како млеко, тело, вода, поле („Ангелина Плотска“); за Ташко Саров таа е дамар меѓу плодот и сушата („Храмот од твоите зелени очи“); за Ристо Лазаров, Ајнштајн и Ајфел може вода да ѝ носат на неговата Јана („Јана кога е во мене“); за Радован Павловски таа е градина полна со овошје („Маја“); за Горан Анчевски жените се ѓаволести енигми („Жена“); за Петре Андреевски жената е светлина калемена на мракот и уште летен воздух во воздухот зимен („Дениција“); за Гане Тодоровски жената е гиздавица, валавица, палавица, секавица, кукавица, брбланица и доцна вечер поснежена, злост трижклета наежена, сказна долга најсложена, нејаснина опкружена, а жената те прославува, испраува, претставува, подгребува, прегребува, погребува, зацедува,

прецедува, доцедува... („Песни за жената“) и така до недоглед во 228 песни се растајнува ѓаволестата загатка обележана со семантичкиот нишан „жена“.

Стиховите во книгата „Убавите жени“ се само еден мал дел од богатата македонска поетска ризница чиј мотив е жената. Има уште многу песни кои заслужуваат да се најдат на страниците на едно вакво издание, но просторните можности секогаш имаат лимит. Сепак, и оваа книга, ваква каква што ни се нуди, ја исполнува својата основна цел и својата основна замисла - да нè внесе во мистичниот свет на убавините на жената.

Издавачот на оваа антологија не пропуштил на крајот да ѝ се заблагодари за помошта во обелоденувањето на книгата на компанијата „Цептер“ во која жените во голема мера имаат замешано прсти. Сосема на крајот од „Убавите жени“ издавачот наведува: „Оваа книга немаше да биде во Вашите раце доколку не беше разбирањето и поддршката што ја понуди мултинационалната компанија Zepher International, позната во повеќе од 50 земји ширум светот како производител на ексклузивни и висококвалитетни производи. Овие производи стануваат достапни со посредство на широката мрежа на директна продажба во која во најголем дел се вклучени токму жените“.

Значи, без убавите жени ќе ја немавме таа убава можност на едно купче да ги прелистуваме стиховите за „Убавите жени“. Едноставно, ништо без убавите жени!